

Miljø- og Fødevareministeriet

Slotsholmsgade 12

1216 København K.

(Sendt elektronisk: mfvm@mfvm.dk)

Vingsted, den 20. juni 2019.

Danmarks Sportsfiskerforbund's bemærkninger til udkast til arbejdsprogram for vandområdeplanerne 2021-2027.:

Miljø- og Fødevareministeriet sendte arbejdsprogrammet i offentlig høring den 21. december 2018 og høringsperioden slutter den 21. juni 2019.

Indledningsvis vil jeg på vegne af Danmarks Sportsfiskerforbund takke for muligheden for at afgive høringssvar.

DSF finder vandområdeplaner og arbejdet med at skabe en god økologisk tilstand i alle overfaldevande for en helt central og vigtig opgave. En opgave som medvirker til at øge naturgrundlaget og dermed danne basis for mange gode naturoplevelser. DSF arbejder for et rent vandmiljø med vilde fisk i en mangfoldig natur. De frivillige ildsjæle i lokalforeninger gør et stort arbejde med at forbedre miljøtilstanden i mange mindre vandløb. Dette arbejde foregår i et samarbejde med lods ejere og lokale myndigheder.

Ved vedtagelse af Vandrammedirektivet i 2000 havde vi svært ved at få armene ned. Vi havde dog forestillet en mindre problematisk proces frem mod et bedre vandmiljø – en proces der var forløbet mere gnidningsløst og hurtigere end det har været tilfældet.

DSF vil kommentere på det udsendte forslag til arbejdsprogram, som ikke umiddelbart bærer præg af at det er den sidste af 3 vandområdeplanperioder.

Vi havde forventet et mere målrettet arbejdsprogram. Et program med en beskrivelse af de videns huller der er, og med en mere præcis beskrivelse af hvilke indsatser, Ministeriet mener der skal udføres, samt hvordan målet god økologisk tilstand opnås ved udgangen af 2027.

Forklaringen er sandsynligvis at skiftende regeringer ikke har foretaget sig det nødvendige og udskudt indsatser. Denne konsekvente udsættelse af den nødvendige indsat, har nu fået den konsekvens, at den afgående regering har henvendt sig til EU-Kommissionen, og forklaret at Danmark ikke opnår god økologisk tilstand ved udgangen af 2017 og har brug for endnu en 6-årig vandplanperiode efter 2027.

Vandplanlægningen – formål, status og arbejdet for bedre viden

I dette afsnit er der 2 helt centrale nedslag, som er meget vigtige og som DSF mener bør være udgangspunktet for planen 2021-27.

I det indledende afsnit: Vandplanlægningens bidrag til en bæredygtig udvikling står:

- Arbejdet for at bevare og forbedre vandmiljøet skulle samtidig ske ud fra en holistisk tilgang til økosystemernes indbyrdes sammenhæng.
- Vandrammedirektivet må i øvrigt ikke ses isoleret. Direktivet spiller sammen med en lang række andre direktiver. For kun at nævne nogle få: nitratdirektivet, havstrategidirektivet, grundvandsdirektivet, oversvømmelsesdirektivet, habitatdirektivet og byspildevandsdirektivet.

Danmarks Sportsfiskerforbund vil præcisere at vi har brug for en holistisk tilgang til vandområdeplanarbejdet.

Vi skal arbejde med hele vandsystemer og have en multifunktionel tilgang til arealanvendelsen i ådale og de sø nære arealer.

De første 2 vandområdeplanperioder har været præget af silotænkning og et rigidt regelsæt og unødigt bureaukrati arbejdsvilkår for de involverede.

Vådområdeindsatsen er et eksempel, hvor opgaven alene er at fjerne kvælstof. Mange projekter kunne med stor fordel tænkes med klimasikring, biodiversitet, øget naturindhold i vandløb og ådal samt rekreative aktiviteter. I Vejle kommune har de genslynget Omme Å og Sam tænkt ovenstående.

Se filmen, *Den genslyngede Omme Å – et vådområde der gav flere fisk*

Link: <https://vimeo.com/110114381>

Fremtidens vandforvaltning

Danmarks Sportsfiskerforbund har en række forventninger og ønsker til Ministeriet for en fremtidig vandforvaltning. Vi ønsker en holistisk vandforvaltning, der skal tage udgangspunkt i følgende:

- Oplandsbaseret tilgang til indsatser og vurderinger
- Mere sammenhængende tilgang
- Sammentænke planer med lokal inddragelse
- Forvaltningsstruktur og kultur skal ændres fra silotænkning til en helhedstænkning
- Fastlagte politiske rammer og nationalt fastsatte mål
- Regionale fora mangler – der er behov for at understøtte de lokale kræfter/interessenter i bl.a. vandråd (Se mere senere dette høringssvar)
- Bedre koordinering mellem lokalt, regionalt og nationalt arbejde
- Facilitere af ressourcer – f.eks. af vandrådsmedlemmer o.a.

Danmarks Sportsfiskerforbund vil kunne bidrage til Vandområdeplan som beskrevet herunder

	Vandløb		Fjorde		Søer		grundvand		Opland stoftransport	
	nationalt	Lokalt/ regionalt	nationalt	Lokalt/ regionalt	nationalt	Lokalt/ regionalt	nationalt	Lokalt/ regionalt	nationalt	Lokalt/ regionalt
Karakterisere	DSF	DSF*	DSF	DSF*	DSF	DSF*			DSF	
Sætte Mål	DSF	DSF*	DSF	DSF*	DSF	DSF*			DSF	
Finde løsninger	DSF	DSF	DSF	DSF	DSF	DSF			DSF	DSF
Implementere	DSF	DSF	DSF	DSF	DSF	DSF			DSF	DSF

*: Bidrage med oplysninger

Uhensigtsmæssige procedurer ved udførelse af vandløbsprojekter

Der er procesmæssige barrierer som skal rettes inden næste vandområdeplan. Et eksempel er de helt ekstreme ansøgningsprocedurer kommunale sagsbehandlere skal agere i.

Dokumentationskrav til selv små projekter, har været unødvendigt højt, og forsinker fremdrift og i værste fald forhindret gennemførelse af projekter.

DSF vil foreslå en opdeling af de afsatte midler. En pulje hvor EU bidrager til de store projekter, hvor der i forvejen er høje dokumentationskrav. Pulje 2 skal anvendes til de mindste projekter og udelukkende tilføres nationale midler. En sådan deling vil sikre en hurtigere sagsbehandling og samtidigt være mere omkostningseffektivt.

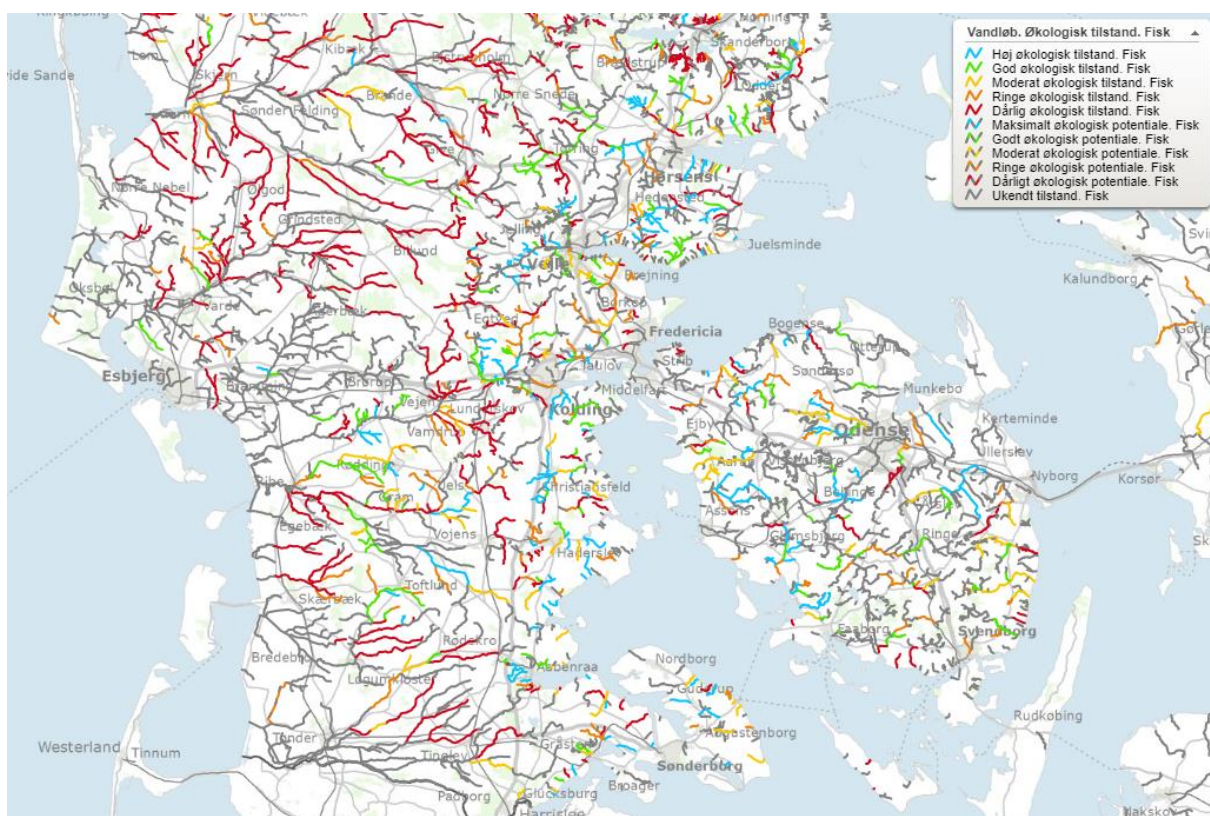
Faglige projekter

DSF vil rose Ministeriet for de mange faglige projekter som er igangsat til næste vandplanperiode. Det gælder både med hensyn til fjorde og kystvande, søer, vandløb og grundvandsforekomster og det er vigtigt at indsatser bygger på det bedst opnåelige faglige grundlag.

På vandløbsområdet gennemføres der projekter, der vil styrke det faglige grundlag for at bedømme vandløbenes miljømæssige tilstand og for at fastsætte indsatser i kommende vandområdeplaner 2021-2027 til opnåelse af miljømålene for vandløbene.

Vi finder dog også en del utilfredsstillende og uklare beslutninger. Der er en beskrivelse af at ørredindeks DFFVø primært er tiltænkt brugt i små type 1- vandløb, mens DFFVa primært er tiltænkt brugt i større type 2- og 3- vandløb. DSF håber denne lidt upræcise beskrivelse bliver rettet til og det bliver muligt, at DFFVø ikke kun anvendes i type 1- vandløb. Der er et stort potentiale for mange laks og ørreder i type 2 og 3 vandløb. At undlade at udnytte dette potentiale vil være dumt.

Et af de store videns huller er kendskabet til den økologiske tilstand for fisk. Der er brug for at få forbedret kendskabet til tilstanden for fisk. På kortudsnittet herunder ses at der i rigtig mange af vore store vandsystemer er ukendt tilstand for fisk. Det skal der rettes op på inden 2021.

Udsnit fra MiljøGIS for Vandområdeplanerne 2015-2021 med den økologiske tilstand for fisk

Bestemmelse af udledning af næringsstoffer og målrettet regulering af landbruget

Det er én af Danmarks Sportsfiskerforbund's kernesager at passe på vores vandmiljø og de vilde fiskebestande.

Men de danske kyster, fjorde og søer har det rigtig skidt. Årsagen er udledning af næringsstoffer fra landbrug og anden forurening. På trods af flere vandmiljøplaner og vandområdeplaner er det siden 2012 gået den forkerte vej. Vi oplever nu igen algeopblomstringer og iltvind i et stigende omfang.

Med landbrugspakken fik landbruget mulighed for at bruge mere gødning på markene og herved udlede mere kvælstof. Samtidig skulle de dog være med til at nedbringe den samlede kvælstofudledning.

Målet er dog langt fra nået. Nye tal fra Miljø- og Fødevareministeriet viser nemlig, at der blot er sket en reduktion på 12 ton – altså under en procent af, hvad landbruget er forpligtet til.

De sidste år er der udledt ca. 64.000 ton kvælstof årligt. Frem mod 2021 skal landbruget have etableret kollektive tiltag, så udledningen årligt bliver reduceret med 2.907 ton. For at leve op til EU's vandrammedirektiv skal den årlige kvælstofudledning være reduceret til 42.000 ton inden 2027.

Danmarks Sportsfiskerforbund tror ikke dette vil lykkes uden politisk opmærksomhed og handling. Målet kan ikke nås med målrettet regulering, minivådområder, efterafgrøder og vådområdeprojekter. Der er brug for helt andre initiativer. Vi har brug for en jordreform og værktøjet er multifunktionel jordfordeling.

Basisanalysen - I afsnittet 4.3 Økonomisk analyse står bl.a.:

Det bemærkes, at modelgrundlaget for vurdering af de økonomiske konsekvenser af indsatserne i vandområdeplanerne ligeledes samles og videreudvikles til brug i forbindelse med indsatsprogrammet, som skal sendes i høring december 2020.

DSF forventer at værdien af det rekreative fiskeri indgår i denne model.

Det rekreative fiskeri med stang og snøre er en vigtig indtægtskilde for Danmark. I 2010 fremlagde Fødevareministeriet en analyse "Samfundsøkonomisk betydning af lystfiskeri i Danmark".

Af denne fremgår det at de samlede direkte og indirekte effekter af lystfiskernes forbrug kan beregnes til 2,12 mia. kr., hvoraf de 0,42 mia. skyldes udenlandske lystfiskere. Effekten på beskæftigelsen kan beregnes til knap 2.500 personer, hvoraf godt 500 skyldes de udenlandske fiskere.

Den udenlandske turisme baseret på lystfiskeri i Danmark forventes at stige markant i fremtiden, men naturligvis kun hvis naturgrundlaget er i orden - hvilket vil sige mange vilde fisk.

Det kan betale sig at restaurere vandløb – ja det er faktisk en god forretning. En kilometer naturligt gydevandløb kan producere fisk med en værdi på mindst 283.000,- kr. årligt. (J. Nielsen, og A. Koed, DTU Aqua Institut for Akvatiske Ressourcer, Danmarks Tekniske Universitet.)

I afsnittede om Landbrugsrelaterede initiativer er omtalt flere initiativer bl.a. multifunktionel jordfordeling.

Med en multifunktionel jordfordeling kan ådale og sø nære arealer få mere natur og flere græsarealer – der skal ske en ekstensivering. Så kan vandløbene få plads, blive produktive og virke som renselanlæg med efterårs- og vinteroversvømmelser af de vandløbsnære arealer, som var helt naturligt før udretning og opgravning af mange danske vandløb. Hvis ådale ekstensiveres, kan der spares på vandløbsvedligeholdelsen, der i dag koster det offentlige mere end 300 millioner kr. årligt. Et godt eksempel er genslyngningen af Holme Å omtalt ovenfor.

Der er som beskrevet allerede afsat penge til multifunktionel jordfordeling og vi skal bare i gang hurtigst muligt. I forbindelse med Tørkepakken blev der etableret en jordfordelingsfond på 150 mio. kr., som skal fremme multifunktionel jordfordeling gennem køb og salg af landbrugsjorde.

Danmarks skal naturligvis have så meget ud af disse 150 millioner som muligt. Der er behov for flere midler, men nu skal de 150 ud og arbejde. De er efterspurgt og der er et stort behov fremover.

Jordfordeling tilgodeser oftest 2 parter: Staten i forbindelse med etablering af f.eks. et motorvejsprojekt samt en række lodsejere der afgiver jord og får en kontant erstatning eller andre arealer. Multifunktionel Jordfordeling løser flere udfordringer på samme areal. At ét areal kan opfylde/løse flere udfordringer er omkostningseffektivt. Primært skal lavbundsarealer i ådale hurtigst muligt tages ud af drift, hvilket både vil give mere natur og formindske kvælstofudledningen, samt medvirke til at forsinke vandets afstrømning og dermed klimasikre nedstrøms arealet.

Danmarks Sportsfiskerforbund har deltaget i et Realdania initiativ – Collective impact - Det Åbne Land som dobbeltresurse og stiller sig til rådighed for yderligere information. Desuden er der fra Realdania oprettet et Sekretariat, som også er villig til at fortælle yderligere.

Hvis det gøres efter Collective impact modellen måles der på 6 parametre. Der skal være fremgang på så mange som muligt, men status quo kan accepteres på enkelte. Der er udviklet et koncept hvor der måles på flg.:

- **Miljø** tilgodeses ved forbedret vandmiljø, mindre transport med tunge landbrugsmaskiner ved bedre arrondering – hvilket betyder landmanden kan få flere arealer samlet tæt på gården
- **Klimaet** forbedres ved mindre kulstofudledning fra kritiske landbrugsområder,
- **Naturen** forbedres ved større sammenhængende naturarealer,
- **Fritidsinteresser** tilgodeses ved flere muligheder for friluftsliv,
- **Økonomi** bedre indtjening i relation til turisme, samt fremtidig miljøeffektiv og økonomisk udvikling i relation til landbrug, hvor de dårlige jorde overgives til natur og landmanden får bedre og dyrkningssikre arealer.
- **Landdistriktsudvikling** det bliver mere attraktivt at bosætte sig ude på landet med mere natur.

Altså en jordfordeling der tilgodeser:

MILJØ, KLIMA, NATUR, FRITID, ØKONOMI og UDVIKLING.

Hvordan og hvornår bliver offentligheden inddraget

I afsnittet listes en række fora op som DSF deltager i. Det er positivt med den overordnede inddragelse af hovedorganisationerne, som er beskrevet i arbejdsprogrammet.

Der er også i høj grad brug for oprustning omkring faglig dialog om datagrundlag og prioriteringer på lokalt/regionalt niveau. Det er vigtigt med en lokal interessentinddragelse og forankring, der er megen viden som kan anvendes i prioritering af indsatser og andet med betydning for vandområdeplanerne.

Lokale vandråd – en fantastisk mulighed for alle.

Danmarks Sportsfiskerforbund ønsker Ministeriet nedsætter permanente vandråd, som ved inddragelse, dialog og handling kan løfte rigtig mange opgaver i vandområdeplanindsatsen.

At inddrage lokale interessenter i vandområdeplansarbejdet er en virkelig god idé og en unik mulighed for at udnytte den viden og erfaring om lokale forhold, som eksisterer rundt i hele landet.

Der er en gruppe af DSFs frivillige, der er meget aktive og udført et utal af restaureringsprojekter. De er blevet opklassificeret gennem uddannelse og ved at have haft gummistøvlerne på – for dem er velfungerende vandråd af største vigtighed. For dem er det at bruge fritid på at udføre vandløbsrestaurering og følge at vi får bedre vandløb hjerteblood.

Det er udfordrende for Danmarks Sportsfiskerforbund at bemane 23 vandråd med folk med lokal og faglig indsigt. Det skal alle være personer som besidder en robusthed til et langvarigt, men også i perioder tidspresset arbejde i vandrådene, og det er væsentligt at deltagerne forberedes til opgaven. Vi opfordrer derfor Ministeriet til at finde resurser til uddannelse af de personer, der skal indgå i Vandrådene – og det er vigtigt at alle rådsmedlemmer får samme indsigt.

Det er desuden vigtigt at deltagerne får den nødvendige viden og indsigt i hvilken rolle de skal udfylde. Det kræver faglige kompetencer, samt en meget stringent beskrivelse af kommissorium, forretningsorden samt f.eks. en vejledning med eksempler på gode løsninger.

Hvis vandløbsrådene ”kommer godt fra start” med et fælles forståelsesgrundlag, vil der kunne skabes en basis for et fælles procesforløb med kompetenceudvikling af alle deltagerne. DSF anbefaler Ministeriet at der sættes navn på de organisationer, som skal have en plads i rådene, ligesom det bør overvejes, hvor mange deltagere der kan repræsentere et enkelt erhverv eller interessegruppe.

For kommunerne er der også udfordringer. De skal blandt andet varetage sekretariatsfunktionen, og håndtere en dialogbaseret og målrettet proces som helst skal ende med overvejende konsensus om de indsatskommunerne skal indmelde til ministeren. Hvorledes anbefalinger sikres plads i kommunernes forslag til indsatsprogrammer, er der ikke retningslinjer for i forslaget.

For staten er udfordringen at bidrage med klare rammer, rådgivning og klare retningslinjer for at sikre ensartethed og fremdrift i arbejdet. Det gælder på det vandfaglige område med at inddrage den bedste viden og rådgivning fra relevante samarbejdspartnere, som DTU-Aqua og DCE med flere. Ligesom rammerne på det procesmæssige skal være helt klart for alle deltagere, ellers risikerer arbejdet i vandrådene at drukne i uenigheder om hvad det faglige grundlag er for at træffe beslutninger, samt hvad processen skal være og munde ud i. Hertil kommer naturligvis som anført i høringsbilaget, at ministeren sætter rammerne for udarbejdelse af kommunernes forslag til indsatsprogram i form af mål, virkemiddelkatalog, økonomisk ramme og tidsplan.

Det er en statslig forpligtelse at overholde vandrammedirektivet, og det er naturligvis ministeren der har det endelige ansvar til at sikre at dette sker, herunder at der faktisk vedtages indsatsprogrammer uanset indhold og relevans af de kommunale forslag. Omvendt er det særdeles farligt for det folkelige engagement i vandrådene, hvis indsatsprogrammerne vedtages eller ændres efterfølgende af ministeren uden synlig hensyntagen til kommunernes/vandrådernes forslag.

Evaluering af Vandrådsarbejdet 2017

I Morten Graversgaards evaluering af vandrådsarbejdet 2017, er der i afsnittet: **Konklusion**, mange gode pointer om hvorfor det gik godt i nogle vandråd og mindre godt i andre.

I evalueringens sidste kapitel (**Identifikation af de elementer og forudsætninger, der skal være til stede for, at det kan forventes, at involvering af vandråd i vandplanarbejdet bliver en succes**) kommer en række anbefalinger, hvor DSF ønsker at fremhæve følgende:

- Succes med vandrådsarbejdet vil i fremtidige råd uløseligt hænge sammen med, hvilken type opgave vandrådene skal løse. Herunder spiller mængde, type og tilgængelighed af data en rolle. Desuden viser evalueringen fra 2017-vandrådsarbejdet, at styrket kommunikation af formål og rammerne for vandrådsarbejdet er væsentlige elementer for succes.
- Et væsentligt element for succes med vandrådsopgaven er, at vandrådsmedlemmerne bliver reelt involveret med mulighed for indflydelse i rådgivningen. I 2017 udgaven er der enkelte vandrådsmedlemmer, som har følt opgaven var tidsspilde og "pseudo" involvering grundet mangel på reel indflydelse.
- En helt grundlæggende forudsætning for, at vandrådsarbejdet bliver en succes er, at der er bred opbakning og accept af opgaverne. Alle interessenter skal have et reelt ønske om at bidrage til arbejdet. Den forudsætning var efter alt at dømmes opfyldt, da vandrådene blev nedsat i 2014 (Graversgaard, 2015). Dette var ikke på samme måde opfyldt i alle vandrådene i 2017. Fremadrettet anbefales det, at de samme helt grundlæggende forhold omkring et bredt ønske om involvering, skal være til stede ved fremtidige involveringer af vandråd.

Danmarks Sportsfiskerforbund mener at det vil være at ligge begrænsninger i arbejdet hos kommuner og i Rådene, hvis Ministeriet ikke sikrer at kommuner og vandråd i 3. planperiode udvides til andet end vandløbsindsatsen. Der skal reelt åbnes for input til hele indsatsprogrammet, hvor vand indgår. Flere vandløb og søer er omfattet af habitatbekendtgørelsen, og mange fiskearter er udpegningsgrundlag i flere habitatområder. Set i lyset af Natur- og landbrugskommissionens anbefalinger i 2013, er det af største vigtighed, at Ministeriet sikrer at også vandrådene kan tænke i helheder, når de bedste løsninger skal findes, og det skal være så omkostningseffektivt som muligt.

Vandrådene er kommet for at blive. De er et forum for nærdemokrati og der er basis for opbygning af ejerskab og gode løsninger i en tæt og tillidsfuld faglig dialog mellem interessenterne.

Med venlig hilsen

Lars Brinch Thygesen
Natur- og Miljøkonsulent